

Жиржи В. Данеш
23. VIII. 1880. — † 12. IV. 1928.

ГЕОГРАФСКА ХРОНИКА

НЕКРОЛОЗИ

Јиржи Данеш. По својим радовима о Географији наших земаља и по својим везама са Јованом Цвијићем и нашим географима Јиржи Данеш је у истини и наш географ.

Први рад Данешев био је посвећен Географији наших крајева. То је *Hustota obyvatelstva v Herzegovine*, рад, који се, знатно проширен, појавио у колекцији професора Швамбере *Travaux géographiques tchèques* под насловом *Bevölkerungsdichtigkeit der Herzegovina*. У овом раду, после исцрпног приказа физичко-географских прилика, обрађена је нарочита пажња распореду насеља по висинским зонама, и затим величини насеља.

Сем овог антропогеографског рада, врло значајног за географско познавање Херцеговине, Данеш је објавио и неколико особито занимљивих прилога о геоморфолошким проблемима исте области. Најважнији рад о овим питањима јесте дело: *Uvodí dolní Neretvy*, Praha, 1905. Опширнији извод из овог рада објављен је у часопису *La Géographie* за 1906. годину под насловом: *La région de la Narenta inferieure*. Морфологијом исте области Данеш се бавио и у радовима: *Die westherzegovinische Kryptodepressionen* (Petermann's Mitteilungen 1905) и *Ein Beitrag zur Kenntnis des Karstphänomens* (Abregé du Bull. de la Société Hongroise de Géographie, 1906). У свим овим студијама Данеш је пристајао у главном уз Цвијићеве погледе, али је јасно истакао и неколике оригиналне и значајне резултате. Тако је као предиспозиције за карсна поља узимао синклиналне удолине, испуњене еоценим флишем; даље је нарочито наглашавао промене, које су морале наступити у хидрографским приликама при одношењу флишног покривача и појављивању кречњачке подлоге. За време Светског Рата Данеш је имао прилике да се у нашим крајевима бави морфологијом и хидрографијом крша; резултат овог рада била је расправа *Пећине у кањону Праче,*

у околини Гласиначког Поља (Гласник Географског Друштва св. 5.).

Најзад, Данеш је проучавао трагове дилувијалних глечера на Коритнику и Баличу, и резултате објавио у расправи: *Промашрања из љумске области* (Гласник Српског Географског Друштва св. 3. и 4.).

Данеш је, дакле, проучавао културу наше земље, нарочито се интересовао за њен крш, и даље за трагове старих глечера. Грeba нарочито истаћи да су студије у нашем типичном карсту биле Данешу најбоља школа за студије о карсту Јамајке, Јаве и Аустралије. Али свима нашим географима најдражи Данешев рад јесте студија *Јован Цвијић*. У њој је тако свестрано и тачно представљен рад и значај Цвијићев, да је Географско Друштво сматрало да ће се најбоље одужити успомени свога оснивача издајући поменути Данешеву студију као прву свеску својих посебних издања.

Сем ових радова о нашој земљи Данеш је дао значајне прилоге и за Географију Чешке. Овде треба на првом месту поменути његове морфолошке студије о средњој и јужној Чешкој, о Словачкој и Подкарпатској, као и расправе о становништву неколиких најважнијих чешких крајева.

Ван наших земаља и своје домовине, Данеш је проучавао карсне појаве у тако удаљеним земљама, као што су Јава, Аустралија, Јамајка и Сједињене Америчке Државе. Из ових крајева потичу његове најопсежније и најоригиналније студије; у њима је Данеш дао врло много прилога за тропски варијетет карста.

Са радова о појединим крајевима земљине површине Данеш је тек био почео прелазити на општа географска питања. Изненадна смрт покосила га је у најбољој животној снази, онда када су се од њега могла очекивати најзнатнија дела. Рођен 23. августа 1880. године у Новом

Двору, у Чешкој, он је умро 12. априла 1928. године у Лос Ангелесу. Све оне, који су познавали Данеша, дубоко је потресла вест о смрти овога човека, који је био велики по своме уму и сјајан по своме срцу.

Б. Ж. Милојевић.

Лудомир Савицки. Почасни члан нашег Географског Друштва, главни секретар II конгреса словенских географа и етнографа, професор Географије на Универзитету у Кракову, Лудомир Савицки умро је 3. октобра 1928. године, у четрдесетпетој години свога живота. Умро је вративши се са научне експедиције по источним крајевима нашег полуострва. 1927 год. с успехом је водио сличну експедицију по Малој Азији, док је 1925. год. путовао по северној Африци, а 1923 по Сијаму и Малајском Архипелагу.

Савицки је испитивао и наше крајеве, и објавио неколико значајних прилога о Геоморфологији наших земаља. Ту на првом месту долази његов рад *Sulla morfologia delle Bocche di Cattaro* (Rivista Geografica Italiana, 1912), објављен у изводу под насловом *Посјанак Боке Кошорске* у „Гласнику Српског Географског Друштва“, св. I. Савицки је први схватио разгранате канале овога залива као потопљене речне долине, и изнео доказе о ранијој флувијалној фази Боке. Даље је Савицки детаљно проучавао глацијалне трагове на Орјену, и та испитивања саопштио у расправи *Die eiszeitliche Vergletscherung des Orjen in Süddalmatien*. (Zeitschrift für Gletscherkunde, 1911). Констатујући да су ледници били више развијени на источној страни Орјена, изложеној бұри, но на западној, Савицки истиче како глацијални феномен зависи не само од количине талога, већ и од температуре ветрова. У расправи *Ein Beitrag zum geographischen Zyklus im Karst* (Geographische Zeitschrift, 1909) Савицки је применио еволуционистичке Девисове идеје на карсни рељеф, и, сем тога, отпочео са издвајањем климатских типова карста, истичући разлике између средоземног и средње-европског карста. До ових општих идеја о карсту Савицки је дошао пошто је претходно детаљно студирао карст у Словачкој, у Севернима и у нашим крајевима.

Ван овога, рад Савицкога је врло разноврстан и врло обилат. Он је испитивао карст у Пољској и Сијаму, глацијалне трагове у Оверњу, Алпима, Татри, Карпатима и Бихару, обалу југозападне Енглеске и острво Цејлон, клисуру Висле и т. д. У морфолошким испитивањима често је чинио поређења између појединих планина, и тако су постале његове расправе о Северним Апенинима и Западним Карпатима, и о Централном Платоу и Бихару. Хидрографски радови Савицкога обухватају језера у Пољској и

на Татри, а антропогеографски становништво и сточарска кретања на Карпатима, и културне прилике у Абисинији. Млади научник овакве огромне активности нашао је времена да уређује „Географски Преглед“, „Географске Новости“, „Радове Географског Института у Кракову“ и да изда „Школски Атлас“!

Не само пољска географија, него географска наука у опште претрпела је тежак губитак смрћу Лудомира Савицког.

Б. Ж. Милојевић.

Љубомир Јовановић. Рођен у Смедереву 2(15) IX, 1874, умро у Београду 22. VII, 1928. Пок. Јовановић се школовао у Смедереву, Пожаревцу и Београду, где је од 1892.—1896. на Великој Школи студирао, и дипломирао на природно-математичком одеку. 1900 положио је професорски испит из Географије и Јестаственице.

Један од првих слушацаца Ј. Цвијића, као млад наставник (1896) одредио се да обрађује Антропогеографију, под утицајем тек започетих радова ове врсте у нас. И радећи у овоме правцу дао је *Млаву*, антропогеографску студију, која је изашла у *Населима*, књ. II, 1903. Остали су му географски радови популарни.

Као наставник Географије истицао се израђеношћу и лакоћом, те је међу колегама имао угледа. Географско Друштво, а нарочито Наставна Секција овог друштва, јако жали прерану смрт пок. Јовановића.

Е. Ј. Цешкић.

Г. И. Танфиљев. 4. септембра. 1928. године умро је у Одеси Гавриил Ивановић Танфиљев, професор Географије бившег Одеског (Новоросијског) Университета, почасни члан Географског Друштва у Београду, Руског Географског Друштва, Руског Ботаничког Друштва, и многих других научних установа. Одеско Друштво Природњака,¹ коме је Танфиљев био дугогодишњи председник, у априлу 1927. године, свечано је прославило његову 70 годишњицу; али већ кроз годину дана његов јако ослабљени организам подлегао је тешкој болести, која се изненада појавила и брзо развила. Ипак је Танфиљев до последњег тренутка сачувао величину духа, који је владао у његовом слабом телу, сачувао ватрени ентузијазам у научни рад, којим је горео целог живота, и који га је подигао на тако крупна научна дела, као што је Географија Русије.

Од овог основног дела Танфиљева изашле су четири књиге, од којих је том

¹ Одеско Друштво Природњака посветило је Г. И. Танфиљеву последњи, 44. том (1928) својих „Записки“ (Memoires de la Société des Naturalistes d'Odessa, vol. 44, 1928) где се даје биографија Танфиљева и списак његових радова (№ 1—122, в. година 1886.—1927.); томе списку треба да се додају: *Prof. G. I. Tanfiljev. Zur Entstehung des Tscherkosenbodens und der südrussischen Steppen. mit 1 Karte. Почвоведение (Pedology), XXIII, 1925, № 1—2, p. 5—23.*